

Отримано: 26 лютого 2023 р.

Прорецензовано: 04 березня 2023 р.

Прийнято до друку: 11 березня 2023 р.

e-mail: onyshko_sv@ukr.net

ORCID-ідентифікатор: <https://orcid.org/0000-0001-5811-2724>

ORCID-ідентифікатор: <https://orcid.org/0000-0001-9597-1085>

DOI: 10.25264/2311-5149-2023-28(56)-102-108

Онишко С. В., Богріновцева Л. М. Фінансовий ринок як рушій глобалізаційних змін та його зв'язок із рівнем фінансової безпеки. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»*: науковий журнал. Острог: Вид-во НаУОА, березень 2023. № 28(56). С. 102–108.

УДК: 336.7

JEL- класифікація: E 44

Онишко Світлана Василівна,

*доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансових ринків та технологій
Державного податкового університету*

Богріновцева Людмила Миколаївна,

*кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Національної академії статистики, обліку та аудиту*

ФІНАНСОВИЙ РИНОК ЯК РУШІЙ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ЗМІН ТА ЙОГО ЗВ'ЯЗОК ІЗ РІВНЕМ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ

У статті обґрунтовано важливість реалізації діалектичного зв'язку фінансової безпеки і фінансового ринку, в основу якого покладено керувану інтегрованість їх стратегічних цілей та потенціалу. Наголошено на можливостях додаткового доступу як до механічних, характерних перебуванню фінансової безпеки і фінансового ринку у площині порівняно ізольованих систем, так і до органічних джерел, генерованих горизонтальними зв'язками у межах альтернативних шляхів розвитку фінансового ринку і фінансової безпеки, які, найповніше відповідаючи їх специфіці, одночасно органічно влітаються в стратегію досягнення суспільних цілей. Це сприятиме зміцненню фінансової безпеки як основи відновлювального та подальшого поступального розвитку шляхом трансформації механізму розвитку із переважаючого нині мобілізаційного в інноваційний, який утверджує випереджаючі характеристики розвитку та активізує його інтенсивні джерела.

Ключові слова: глобалізація, фінансова безпека, фінансовий ринок, взаємозв'язок, стратегічні цілі, потенціал, трансформація, механізм.

Svitlana Onyshko,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor at the Department of Financial Markets and Technologies, State Tax University

Liudmyla Bohrinovtseva,

*PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor at the Department Finance,
Banking and Insurance, National Academy of Statistics, Accounting and Audit*

FINANCIAL MARKET AS A DRIVER OF GLOBALIZING CHANGES AND ITS CORRELATION WITH THE LEVEL OF FINANCIAL SECURITY

The study focuses on the lack of effective implementation in connecting financial security and the functioning of the financial market, which leads to potential losses in solving socio-economic problems. To comprehensively consider the set of determinants that form the general course of development of financial security and the financial market, the special role of globalization is indicated. Globalization has a deep impact on world social relations and occupies an important and decisive place in solving major problems of national security. At the same time, the role of the financial market as a driver of globalization processes dictates the need for practical implementation of fundamental foundations and changes in the organization of the financial market related to globalization.

The financial market has an inherent system-forming function regarding the financial system, and its integration into the financial space indicates its ability to contribute to or pose a threat to the stability of the financial system and the strengthening of financial security. It is argued that discovering ways to accumulate the potential of both spheres is associated with the opening of additional access within the financial market to organic sources of strengthening financial security, in addition to mechanical sources. Mechanical sources are characteristic of financial security and the financial market in the plane of relatively isolated systems, while organic sources are actively generated by horizontal links within the bounds of alternative ways of development of the financial market and financial security.

It is emphasized that the conceptual transformation of relations in the "financial security – financial market" chain lies in the plane of dialectical interaction between them, based on the controlled integration of their strategic goals and potential. This transformation actively affects the functional and organizational models of financial security and financial market functioning, contributing to the overall transformation of their development mechanism from the currently prevailing mobilization one into an innovative one that asserts the advanced characteristics of development by activating intensive sources.

Keywords: globalization, financial security, financial market, correlation, strategic objectives, potential, transformation, mechanism.

Постановка проблеми. Проблема забезпечення фінансової безпеки як базису успішного використання у будь-якій країні фундаментальних факторів стабільного соціально-економічного розвитку завжди була предметом глибоких досліджень науковців і практиків. Ця проблема, внаслідок поступового перманентного нагромадження певних передумов в окремих сферах суспільного розвитку, характеризується як об'єктивністю, так і безперервністю. Та все ж в умовах воєнного стану й критичності подальшого відновлення ця проблематика однозначно набуває особливих ознак. Вона постає пріоритетним напрямом забезпечення такого рівня фінансової безпеки, що буде адекватним не просто умовам конкретної ситуації, але й зорієнтованим на розблокування шляхів її зміцнення з огляду як на власні закономірності, так і зовнішні чинники функціонування з тим, щоб вийти з обмежень, в яких опинилася національна економіка та окремі суб'єкти господарювання в умовах нової реальності.

За одним із визначень фінансової безпеки вона є особливим рівнем захищеності усіх фінансових інтересів держави та станом, що характеризується стійкістю до різноманітних зовнішніх і внутрішніх негативних чинників у галузях фінансової, грошово-кредитної, бюджетної, фінансової, валютної, банківської, інвестиційної, митно-тарифної, розрахункової та фондової системи, а також ефективним формуванням і раціональним використанням фінансових ресурсів, необхідних для виконання поставлених функцій і завдань, та забезпечення соціально-економічного розвитку [10]. За такого розширеного трактування особливо актуалізується питання інструментарію, здатного практично реалізувати інтегруючі функції фінансової безпеки.

В ряду такого інструментарію суттєве місце посідає фінансовий ринок внаслідок його здатності як трансформувати тимчасово вільні фінансові ресурси в реальні інвестиції, так й існуючої кореляції з фінансовою безпекою. В кінцевому результаті саме зазначена кореляція і становить ту основу, яка дозволяє зрозуміти залежності фінансових відносин у взаємодії та їх забезпечувальному впливі на розвиток продуктивних сил і зростання суспільного добробуту.

Щоб передати всю складність і багатоаспектність взаємозв'язку фінансової безпеки і фінансового ринку, актуалізується потреба найповнішого врахування сукупності детермінант, що формують загальне русло їх функціонування та розвитку. Останнє, на наш погляд, пов'язане насамперед із процесами глобалізації. Саме глобалізація найвизначальнішим чином здійснює глибинний вплив на суспільні відносини у світі, їх змістовне наповнення, динаміку та виникнення різноманітних причинно-наслідкових зв'язків у сучасному соціально-економічному розвитку. До того ж, цей феномен характеризується не лише багатоаспектністю економічної сутності, але й різноманітністю форм і методів, у яких він реалізується, які також перебувають під впливом об'єктивної реальності, що надає нових якостей процесам їх трансформування.

Виходячи із зазначеного, для моделювання майбутнього взаємозв'язку фінансової безпеки і фінансового ринку критичним постає надання такому взаємозв'язку продуктивного характеру, що розблокує шляхи нагромадження потенціалу обох явищ. Мова йде про відкриття у межах фінансового ринку можливостей додаткового доступу не лише до механічних, але й до органічних джерел зміцнення фінансової безпеки. Якщо перші характерні перебуванню фінансової безпеки і фінансового ринку у площині як порівняно ізольованих систем, то органічні джерела активно генеруються горизонтальними зв'язками різного рівня у межах альтернативних шляхів розвитку фінансового ринку і фінансової безпеки, найповніше відповідаючи їх специфіці та одночасно органічно влітаючись в стратегію досягнення суспільних цілей.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання використання теоретичного і практичного потенціалу фінансових відносин для протікання і відновлення процесів розвитку й ефективності постійно становили предмет теоретичного й практичного пізнання. На сьогодні сформований вагомий доробок у сфері фінансової політики працями О. Василика, В. Гесця, А. Даниленка, В. Зимовця, О. Кириленко, І. Луніної, В. Опаріна, В. Федосова, С. Юрія і багатьох інших. У сфері фінансової безпеки – це праці О. Барановського, І. Бланка, М. Єрмошенка, А. Марини, Л. Михайлова, О. Підхомного та ін. Дослідженням фінансового ринку присвячено праці таких вітчизняних вчених: Л. Алексеєнко, В. Зимовець, О. Кнейслер, В. Корнеєв, О. Лактіонова, В. Левченко, С. Науменкова, К. Стрижиченко, В. Шелудько, І. Школьник та ін.

Водночас, проблематика залежностей між фінансовою безпекою і фінансовим ринком досить часто залишається поза межами наукового пошуку. Цим знецінюються означені залежності як орієнтиру для реалізації тих проривів, що здатні забезпечити відновлювальний рух українського суспільства. При цьому принципово важливо враховувати, що «кожний новий етап цивілізаційного розвитку відмічається розширенням наукових знань про фінансовий світ, методів і технологій їх аналізу, формуванням різноманітних концепцій і теорій їх економічної природи, сутності і ролі, і розвитку» [8, с. 4]. Це, своєю чергою, як нами вже зазначалося, суттєво впливає на трактування базових теоретичних конструкцій, семантику окремих термінів, організацію публічних і корпоративних фінансів, появу інноваційних методів управління їх складовими, створюючи нові реалії для забезпечення збалансованого розвитку фінансових відносин [11, с. 173].

Поєднання зазначених процесів формує нові виклики перед методологією пізнання фінансових відносин як сфери підвищеної нестабільності, а також методів і форм, що їх реалізують. В умовах розгортання нових особливостей організації економічного та загалом суспільного життя, пошуків майбутньої моделі розвитку України проблематика залежностей між фінансовою безпекою і фінансовим ринком, набуваючи нових ознак і властивостей, потребує її поглибленого усвідомлення, зокрема і як самостійного напрямку в системі трансформації фінансових відносин.

Мета і завдання дослідження: відшукати та охарактеризувати загальне русло методологічних засад стратегії розвитку фінансових відносин та виявити на цій основі чинники ефективного використання фундаментальних основ і потенціалу фінансового ринку для зміцнення фінансової безпеки відновлювальних перетворень української економіки і суспільства.

Виклад основного матеріалу. Зважаючи на іманентні властивості глобалізації, в науковому просторі вважається, що вона є об'єктивною реальністю, яка виводить цивілізацію на більш високий рівень розвитку. У контексті такого загального розуміння водночас існує думка, що за інтенсивного розвитку глобалізації, створення глобальної економіки, влада грошей та інститутів, побудованих на ній, витіснить економіку будь-якої держави, комбінації держав або міжнародних організацій, які нині існують. «У глобалізованому світі національні межі держав стають прозорими внаслідок руху капіталу та інформації, в такій ситуації національні держави слабшають, перетворюючись на поступово зникаючу форму в силу того, що державні кордони стають все більш прозорими і позбавленими смислу, коли через них, практично без перешкод, йдуть потоки інформації і глобального капіталу» [20].

Звісно, таке розуміння надає нових ознак розв'язанню винятково важливих проблем забезпечення національної безпеки. При цьому не можна обійти увагою ту обставину, що особливим поглибленням глобалізаційних процесів характеризується така їх форма, як фінансова. Зазначається, що світ фінансової економіки формує власний проєкт: надвідкрите суспільство фінансової цивілізації, у сільових глибинах якої «розчиняється» централізоване середовище існування, зіштовхується актуальне та ілюзорне, народжуючи новий світ розділених ризиків [4, с. 452]. Тобто, мова йде про роль фінансової економіки як базису та імпульсу багатьох змін у сучасному соціально-економічному розвитку. Якщо на початковому етапі фінансализація [19] розглядалася насамперед з позиції зростання ролі фінансового капіталу в розвитку національних економік, то сьогодні цим поняттям характеризують загальний процес фінансової глобалізації. Останню визначають як складний, інтегрований та об'єктивний процес, що є результатом поглиблених фінансових зв'язків країн, лібералізації цін, міжнародних, інвестиційних і фінансових потоків, створення й поширення глобальних транснаціональних фінансових груп, які можуть як позитивно, так і негативно впливати на розвиток фінансових систем країн [12].

Очевидно, що глобалізація торкається насамперед фінансових ринків та потоків капіталу, звідки її безпосередній зв'язок та вплив на фінансову безпеку. Розглядаючи структуру фінансової безпеки, серед її складових валютна, бюджетна, банківська, боргова, грошово-кредитна та безпека небанківських установ, що становлять сегменти фінансового ринку.

Зазначене, а також те, що необхідний стан фінансової безпеки, як наголошує Л. Соломон, досягається лише за наявності у фізичних осіб і суб'єктів господарювання достатньої кількості фінансових ресурсів для цілковитого задоволення їх потреб, що, в свою чергу, спрямовує на сталий економічний розвиток [18], досить яскраво засвідчують роль фінансового ринку як рушія в протіканні глобалізації – цього системного, динамічного суспільно-економічного явища. Висновок про те, що в низці першочергових інструментів забезпечення фінансової безпеки особливе місце належить фінансовому ринку, є очевидним. Внаслідок такої здатності нагальною стає потреба практично реалізувати фундаментальні основи та зміни в організації фінансового ринку, що пов'язані з глобалізаційними процесами.

Для відповіді на питання, що ж включає фінансовий ринок в єдину систему забезпечення фінансової безпеки, важливо насамперед звернутися і значною мірою по-новому осмислити ці фундаментальні категорії в руслі сучасних проявів, ознак та перспектив глобалізаційних процесів для виявлення їх взаємозв'язків та взаємовпливів.

Повертаючись до фінансової безпеки як соціально значимого явища, вона постає як багатогранне поняття, що об'єднує сукупність напрямів, про які йшлося вище, і кожен з яких придатний для самостійного пізнання. Проте вирішальне значення має системність; саме вона дає можливість виявити органічну єдність складових фінансової безпеки, що є критичним для реалізації можливостей функціонування й розвитку української економіки і суспільства загалом. На цій методологічній основі важливе з'ясування і суспільної сутності фінансового ринку, який теж вирізняється своєю багатосегментністю. При цьому зазначений підхід не слід зараховувати до засобів простого теоретизування. В подальшому, як наступний крок, він має стати основою для того, щоб із врахуванням об'єктивної реальності виявити вдаль

послання, органічний взаємозв'язок фінансового ринку і фінансової безпеки, їх оптимальну інтеграцію для вибору як майбутнього розвитку кожного з них, так і спільних цілей та загальної ефективності. На наш погляд, саме через використання такого методологічного підходу з'являються підстави виокремити ознаки дещо нових характеристик обох явищ, які відходять від традиційних, та використати це, незважаючи на відмінності кожного з цих явищ, як висхідну передумову суспільно значимих перспективних рішень й успішності заходів їх практичної реалізації.

Для втілення такої постановки звернемося до окремих багатоаспектних трактувань суспільної сутності фінансової безпеки і фінансового ринку, виокремивши з них ті, що найбільш важливі у межах нашої статті (табл. 1).

Таблиця 1

Окремі визначення понять «фінансова безпека» і «фінансовий ринок»

Фінансова безпека – це:	Фінансовий ринок – це:
забезпечення захищеності усіх фінансових потреб господарюючих суб'єктів, фізичних осіб, суб'єктів підприємницької діяльності, регіонів, сфер економік, галузей держави необхідними фінансовими коштами для виконання існуючих зобов'язань, нормального функціонування та задоволення наявних потреб [3];	система економіко-правових відносин, що пов'язана з перерозподілом тимчасово вільних фінансових ресурсів між домогосподарствами, фінансовими і не фінансовими корпораціями...на основі взаємодії попиту і пропозиції цих ресурсів» [6, с. 82];
один із специфічних видів суспільно-економічних відносин, які виникають між державою та іншими учасниками соціально-економічних взаємовідносин стосовно забезпечення ефективного рівня фінансової системи країни та захисту її національних інтересів в умовах діяльності світової фінансової системи [5];	механізм акумуляції фінансових ресурсів та їх залучення у відтворювальний процес [2, с. 279];
сукупність і правових та соціально-економічних відносин, за допомогою яких забезпечується такий фінансовий стан, при якому вона ефективно функціонує, а основними характеристиками є стійкість до зовнішніх та внутрішніх небезпек й загроз в тому випадку, коли відбувається раціональне використання власних фінансових ресурсів [9];	з'єднувальна ланка фінансової системи, покликаної забезпечувати перерозподіл фінансових ресурсів та надавати фінансовим потокам правильний вектор руху [15, с. 4];
стан фінансової системи країни, за якого створюються необхідні фінансові умови для стабільного соціально-економічного розвитку країни, забезпечується її стійкість до фінансових шоків та дисбалансів, створюються умови для збереження цілісності та єдності фінансової системи країни [14, с. 88].	механізм, що поєднує тих, хто пропонує фінансові ресурси, з тими, хто їх шукає для укладання угод звичай за допомогою посередників, таких як фондові біржі [17].

Джерело: згруповано авторами.

Незважаючи на відмінності між окремими визначеннями суспільної сутності фінансової безпеки, їх узагальнення дозволяє виділити два головні підходи до її трактування, поклавши в основу критерій забезпечення захищеності: 1) суспільно-економічних відносин та інтересів в умовах впливу внутрішніх зовнішніх ризиків та небезпек і загроз; 2) фінансових ресурсів для максимального задоволення фінансових потреб держави, регіону, окремих суб'єктів господарювання та громадян.

Щодо суспільної сутності фінансового ринку, то в інтегральній постановці функціонування та використання його потенціалу можна зазначити, що його основні функції полягають в акумулюванні, русі й трансформації фінансових ресурсів в економіці держави. При цьому, будучи оптимальним розподільчим механізмом, фінансовий ринок здатен забезпечити зниження фінансових ризиків і витрат руху капіталу, підвищити ефективність інвестиційних вкладень в умовах невизначеності та в підсумку стимулювати економічне зростання країни [13, с. 32]. Тобто, виділяються функціональна й забезпечувальна роль фінансового ринку, які в їх єдності тісно корелюють з вище окресленими напрямками трактування фінансової безпеки. Таким чином, різні визначення сутнісного змісту зазначених понять не змінюють загального висновку про стратегічну єдність цілей фінансової безпеки і фінансового ринку, незважаючи на відмінності та інструментарій їх досягнення. Сутність таких стратегічних цілей – забезпечувати об'єктивний і безперервний процес суспільного розвитку, запорукою і джерелом якого є належний рівень фінансової безпеки, а одним із його механізмів – фінансовий ринок.

Відтак, фінансовий ринок, який внаслідок свого сутнісного призначення як механізм трансформації тимчасово вільних фінансових ресурсів в інвестиційний капітал має статус рушійної сили соціально-економічного розвитку, в контексті фінансової безпеки цілком природно отримує статус важливого фінансового джерела втілення цілей суспільного розвитку через відповідний рівень забезпечення такої безпеки. Тобто, важливо вести мову про діалектичну взаємодію між фінансовою безпекою і фінансовим ринком на основі прямих і зворотних зв'язків, що встановлюються між ними і справляють активний

вплив на їх функціональну й організаційну моделі. Очевидно, що така взаємодія повинна бути органічно вбудованою в господарську практику. Зокрема, відштовхуючись від позиції, яка домінує у західній фінансовій науці, а саме розгляду фінансового ринку, що охоплює ринки акцій, облігацій та інших фінансових інструментів, фінансових посередників (таких як банки, страхові компанії), фірми, що пропонують фінансові послуги (наприклад, фінансово-консультаційні компанії), та органи, які регулюють діяльність усіх цих установ [16, с. 38], завдання переходить у площину найповнішого задіяння потенціалу усіх складових фінансового ринку, що здатне створити умови для зміцнення фінансової безпеки. Тобто, якщо курс на максимальне використання такого потенціалу власне для ефективності функціонування фінансового ринку за своєю формою не підлягає сумніву, то в результаті взаємодії з фінансовою безпекою процес її забезпечення набуватиме нових соціально значимих якостей. За такого підходу, на нашу думку, існують вагомі підстави вести мову про трансформацію механізму розвитку із мобілізаційного, що нині переважає, в інноваційний, який утворює випереджаючі характеристики розвитку та активізує його інтенсивні джерела. Подібне розуміння варто вважати методологічним ключем, на основі якого важливо приймати рішення щодо перспектив зміцнення фінансової безпеки як основи подальшого розвитку, насамперед, відновлювального.

В контексті подальшого розгортання методологічних засад варто зазначити, що відображення зв'язку між фінансовою безпекою і фінансовим ринком через категорії «взаємовплив» і «взаємозв'язок» акцентує увагу саме на взаємних зв'язку і впливі, а критичним для реалізації такого зв'язку постає поняття «узгодження». При цьому принципова важливість узгодження необхідна як на рівні постановки цілей на окремих рівнях, так і на рівні результатів, що конкретизують цільові установки. Це об'єктивно формує передумови для суттєвої концептуальної та функціональної трансформації базової моделі відновлювального соціально-економічного розвитку України. Без розуміння і практичного втілення подібних залежностей неможливо досягти органічності взаємозв'язку між фінансовою безпекою і фінансовим ринком, а відтак об'єктивно реалізувати їх потенціал.

Подібним чином, а саме органічно вбудованим у взаємозв'язок між фінансовою безпекою і фінансовим ринком є поняття фінансової стабільності як перманентного стану надійного функціонування різних компонентів фінансової системи – ринків, інститутів, інфраструктури ринку, наділяючи систему здатністю стикатися із будь-якими ендогенними або екзогенними фінансовими шоками з мінімальними руйнівними наслідками [21] та фінансової стійкості, що характеризує стан об'єкта по відношенню до зовнішніх і внутрішніх впливів на нього, позиціонує її якісно новим виміром у фінансовій та грошово-кредитній політиці держави [1, с. 172] як ключових для забезпечення фінансової безпеки. В умовах сучасної реальності методологічно важливим є висновок А. Бойка про те, що «властивість стійкості може поширюватися не лише на рівновагу, але й нерівноважні процеси у системах», тобто «стійкість може бути властива не тільки фіксованому стану системи, а і її змінам». До цього варто додати висновок цього автора про те, що для зміцнення стійкості об'єкта до впливу різних факторів важливо вдосконалити сам об'єкт із середини [1, с. 167–168]. Останнє, на наш погляд, щільно наближає нас до проблем, пов'язаних із оцінкою змін рівня капіталізації фінансових ринків, що прямо або опосередковано невіддільні від проблем формування фінансової безпеки.

Зростання рівня капіталізації фінансових ринків, як характерна риса сьогодення, дає підстави бачити ознаки їх поступального розвитку, що згідно тлумачного словника, означає спрямований уперед, позначений поступом. З іншого боку, зростання капіталізації фінансових ринків має забезпечуватися фундаментальними, а не спекулятивними факторами. Сьогодні на перший план вийшла короткострокова максимізація прибутків на фоні порушення глибинних засад функціонування фінансів: їх основна функція – формування і розподіл грошових потоків – заміщується функцією виробництва фіктивної вартості. Як зазначає Ю. Коваленко, в умовах, коли не існує граничних показників перевищення темпів росту фінансового сектора за аналогічними темпами реального сектора, важливим є визначення не темпів розвитку фінансового ринку, а рівня його спекулятивності. На останній можуть вказувати надмірне зростання капіталізації до ВВП, незначна частка емісії акцій у валових інвестиціях, відсутність кореляції між динамікою фінансових показників підприємств і показниками цін їх цінних паперів [7, с. 61].

За великим рахунком зазначене є свідченням та диктує необхідність першочергового і послідовного забезпечення (у часі і просторі) високого рівня інтегрованості цілей та потенціалу фінансового ринку зі стратегією фінансової безпеки. За умови реалізації подібного поєднання та взаємного проникнення можливо сформуванню потужний фінансовий потенціал та одночасно й інструментарій фінансового забезпечення відновлювального, а в подальшому поступального соціально-економічного розвитку української економіки та суспільства в цілому.

Висновки. Невпинне розгортання процесів глобалізації в єдності її позитивних і негативних сторін, що здатне перетворитися у суттєвий ризик для національної безпеки, актуалізує необхідність зміни підходів щодо змісту й тісноти зв'язку між фінансовою безпекою (як базису суспільного розвитку й прогресу) та фінансовим ринком (як фінансового джерела соціально-економічного розвитку та одночасно одного з рушіїв глобалізації).

Кожна з означених сфер за умови власного розвитку перетворюється у природну детермінанту іншої, чутливо реагує на розгортання нових тенденцій кожної, формуючи ланцюговий зв'язок, що має глибокий і неоднозначний характер.

Методологічно забезпечити результативність зазначеного ланцюгового зв'язку можливо лише на засадах цілісності і системності, здатних породжувати ефекти системного характеру. Вузька прикладна спрямованість та безсистемний характер змін у цих сферах не виправдовують тих очікувань, що потенційно притаманні їм і покладаються на ці сфери.

Моделювання майбутнього взаємозв'язку фінансової безпеки і фінансового ринку пов'язане із надання йому продуктивного характеру, що розблокує шляхи нагромадження потенціалу обох явищ. Це відкриття у межах фінансового ринку можливостей додаткового доступу не лише до механічних, що характерні перебуванню фінансової безпеки і фінансового ринку у площині порівняно ізольованих систем, до органічних джерел, що активно генеруються горизонтальними зв'язками різного рівня у межах альтернативних шляхів розвитку фінансового ринку і фінансової безпеки, найповніше відповідаючи їх специфіці та одночасно органічно вплітаючись в стратегію досягнення суспільних цілей.

Рішення щодо перспектив зміцнення фінансової безпеки як основи відновлювального та подальшого поступального розвитку диктує необхідність трансформації механізму розвитку із мобілізаційного, що нині переважає, в інноваційний, який утворює випереджаючі характеристики розвитку та активізує його інтенсивні джерела, зокрема через діалектичну взаємодію між фінансовою безпекою і фінансовим ринком, в основі якої інтегрованість їх цілей та потенціалу.

Література:

1. Бойко А. В. Фінансова стійкість та економічний розвиток. *Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей* : матеріали V Міжнародних філософсько-економічних читань (м. Ірпін, 28–29 травня 2012 р.). 2012. С. 164–173.
2. Boiko, A.V. (2012). Finansova stiikist ta ekonomichnyi rozvytok. [Financial stability and economic development]. *Filosofia finansovoi tsyvilizatsii: liudyna u sviti hroshei: materialy V Mizhnarodnykh filosofsko-ekonomichnykh chytan (m. Irpin, 28-29 travnia 2012 r.)*. [Philosophy of financial civilization: man in the world of money: materials of the 5th International Philosophical and Economic Readings (Irpın, May 28-29, 2012)], 164-173. [in Ukrainian].
3. Васильчук І. П. Фінансове забезпечення сталого розвитку корпорацій : монографія. Київ : КНЕУ, 2015.
4. Vasylychuk, I.P. (2015). *Finansove zabezpechennia staloho rozvytku korporatsii*: monohrafiia. [Financial provision of sustainable development of corporations: monograph]. Kyiv: KNEU. [in Ukrainian].
5. Моделювання економічної безпеки: держави, регіону, підприємства : монографія / Геєць В. М., Кизим М. О., Клебанова Т. С., Черняк О. І. та ін. Харків : ВД «Інжек», 2006. 240 с.
6. Heiets, V.M. et al. (2006). *Modeliuvannia ekonomichnoi bezpeky: derzhavy, rehionu, pidpriemstva*: monohrafiia [Modeling economic security: state, region, enterprise: monograph]. Kharkiv: VD «Inzhek», 2006. 240 p. [in Ukrainian].
7. Ільїн В. В. Фінансова цивілізація. Київ : Книга, 2007.
8. Pin, V.V. (2007). *Finansova tsyvilizatsiia*. [Financial civilization]. Kyiv: Knyha. [in Ukrainian].
9. Калач Г. М. Фінансова безпека держави в умовах глобалізації. *Науковий вісник Національної академії державної податкової служби України*. 2004. № 4 (26). С. 115–120.
10. Kalach, H.M. (2004). *Finansova bezpeka derzhavy v umovakh hlobalizatsii*. [Financial security of the state in the conditions of globalization]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy*. [Scientific Bulletin of the National Academy of the State Tax Service of Ukraine], 4 (26), 115-120. [in Ukrainian].
11. Коваленко Ю. М. Інституціоналізація фінансового сектору економіки : монографія. Ірпін : Видавництво Національного університету ДПС України, 2013.
12. Kovalenko, Yu.M. (2013). *Instytutsializatsiia finansovoho sektoru ekonomiky*: monohrafiia. [Institutionalization of the financial sector of the economy: monograph]. Irpin: Vydavnytstvo Natsionalnoho universytetu DPS Ukrainy. [in Ukrainian].
13. Коваленко Ю. М. Особливості спекулятивності фінансового сектора економіки. *Концепції та механізми сучасних трансформацій на фінансовому ринку* : матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції. Ірпін : Національний університет ДПС України, 2012. С. 60–62.
14. Kovalenko, Yu.M. (2012). *Osoblyvosti spekuliatyvnosti finansovoho sektora ekonomiky*. [Speculative features of the financial sector of the economy]. *Kontseptsii ta mekhanizmy suchasnykh transformatsii na finansovomu rynku: materialy VII Mizhnarodnoi naukovopraktichnoi konferentsii*. Irpin: Natsionalnyi universytet DPS Ukrainy. [Concepts and mechanisms of modern transformations in the financial market: materials of the VII International Scientific and Practical Conference. Irpin: National University of STS of Ukraine], 60-62. [in Ukrainian].

8. Леоненко П., Федосов В., Юхименко П. Фінансова наука: генеза, еволюція та розвиток. *Ринок цінних паперів України*. 2017. № 1–2. С. 4.

Leonenko, P., Fedosov, V., Yukhymenko, P. (2017). *Finansova nauka: geneza, evoliutsiia ta rozvytok*. [Financial science: genesis, evolution and development]. *Rynok tsynnykh paperiv Ukrainy*. [Securities market of Ukraine], 1-2, 4. [in Ukrainian].

9. Миколайчук А. Б. Методичний підхід до прогнозування рівня фінансової безпеки держави в системі моніторингу. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2012. № 38. С. 32.

Mukolaichuk, A.B. (2012). *Metodychnyi pidkhdid do prohnzovuvannia rivnia finansovoi bezpeky derzhavy v systemi monitorynhu*. [Methodical approach to forecasting the level of financial security of the state in the monitoring system]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*. [Herald of the economy of transport and industry], 38, 32. [in Ukrainian].

10. Мунтіян В. І. Економічна безпека України. Київ : КВІЦ, 1999.

Muntian, V.I. (1999). *Ekonomichna bezpeka Ukrainy*. [Economic security of Ukraine]. Kyiv: KVITs. [in Ukrainian].

11. Онишко С. В. Фінансова система та фінансова поведінка: напрямки взаємозв'язку. *Стратегія розвитку України: фінансово-економічний та гуманітарний аспекти* : матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 17 жовтня 2022 р.). 2022. С. 172–174.

Onyshko, S.V. (2022). *Finansova sistema ta finansova povedinka: napriamky vzaiemozv'язku*. [Financial system and financial behavior: directions of relationship]. *Stratehiia rozvytku Ukrainy: finansovo-ekonomichnyi ta humanitarnyi aspekty: materialy IX Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (m. Kyiv, 17 zhovtnia 2022 r.)*. [Ukraine's development strategy: financial, economic and humanitarian aspects: materials of the IX International Scientific and Practical Conference (Kyiv, October 17, 2022)], 172-174. [in Ukrainian].

12. Онищенко С. В. Фінансова глобалізація як складний інтегрований об'єктивний процес. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2016. № 4 (48). С. 126–135.

Onyshchenko, S.V. (2016). *Finansova hlobalizatsiia yak skladnyi intehrovanyi obiektyvnyi protses*. [Financial globalization as a complex integrated objective process]. *Problemy i perspektivy ekonomiky ta upravlinnia*. [Problems and prospects of economics and management], 4(48), 126-135. [in Ukrainian].

13. Регулятивний потенціал фінансового ринку в умовах глобальних викликів : монографія / за заг. ред. д.е.н., професора С. В. Онишко. Ірпінь : Видавництво Національного університету ДПС України, 2016. 452 с.

Onyshko, S.V. (ed.) et al. (2016). *Rehuliatyvnyi potentsial finansovoho rynku v umovakh hlobalnykh vyklykiv*: monohrafiia [Regulatory potential of the financial market in the face of global challenges: monograph]. Irpin: Vydavnytstvo Natsionalnoho universytetu DPS Ukrainy, 2016. 452 p. [in Ukrainian].

14. Романенко В. Наукові підходи щодо проблематики забезпечення економічної безпеки національної економіки. *Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право)*. 2015. № 2 (69). С. 85–90.

Romanenko, V. (2015). *Naukovi pidkhody shchodo problematyky zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky natsionalnoi ekonomiky*. [Scientific approaches to the issue of ensuring the economic security of the national economy]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy (ekonomika, pravo)*. [Scientific bulletin of the National University of the State Tax Service of Ukraine (economics, law)], 2(69), 85-90. [in Ukrainian].

15. Фінансовий ринок : навчальний посібник / Л. М. Алексеєнко, М. В. Стецько та ін. Тернопіль : ФОП Палиця В. А., 2016. 190 с.

Aleksieienko, L.M. et al. (2016). *Finansovyi rynek: navchanyj posibnyk* [Financial market: the manual]. Ternopil: FOP Palianytsia V.A., 190 p. [in Ukrainian].

16. Bodie, E., Merlon, R. (2000). *Finance*. Prentice Hall, a PEC, 38.

Bodie, E., Merlon, R. (2000). *Finance*. Prentice Hall, a PEC, 38. [in English].

17. Gitman, L.J., Joehnk, M.D. (2008). *Fundamentals Of Investing*. Addison Wesley, 650.

Gitman, L.J., Joehnk, M.D. (2008). *Fundamentals Of Investing*. Addison Wesley, 650. [in English].

18. Lewis D. Solomon (2005). *Financial security & personal wealth*. Transaction Publishers, 249.

Solomon, L.D. (2005). *Financial security & personal wealth*. Transaction Publishers, 249. [in English].

19. Magdoff, H., Sweezy, P. (1987). *Stagnation and the Financial Explosion. Economic History As It Happened*. New York: Monthly Review Press.

Magdoff, H., Sweezy, P. (1987). *Stagnation and the Financial Explosion. Economic History As It Happened*. New York: Monthly Review Press. [in English].

20. Beck, U. (2001). Was ist Globalisierung? <<http://socio.karazin.ua/resources/666b1e3c60a579f1a9596ceb98e71aac.pdf>> (2023, January, 20).

Beck, U. (2001). Was ist Globalisierung? <<http://socio.karazin.ua/resources/666b1e3c60a579f1a9596ceb98e71aac.pdf>> (2023, January, 20). [in English].

21. Financial Stability Report. Reserve Bank of India. March, 2010. <<http://rbidocs.rbi.org.in/rdocs/PublicationReport/Pdfs/IFSR250310F.pdf>> (2023, January, 20).

Financial Stability Report. Reserve Bank of India. March, 2010. <<http://rbidocs.rbi.org.in/rdocs/PublicationReport/Pdfs/IFSR250310F.pdf>> (2023, January, 20). [in English].